

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Nc/4/2019
Identifikačné číslo spisu:	7114200016
Dátum vydania rozhodnutia:	27.11.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7114200016.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne T.. I. U., bývajúcej v B., A. XX, proti žalovanému T.. Š. C., bývajúcemu v B., A. XX, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19C 1/2014, o vylúčení sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Petra Brňáka z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Nc 3/2019, takto

rozhodol:

Sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Peter Brňák **n i e j e v y l ú č e n ý** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 7 Nc 3/2019.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") pod sp. zn. 7 Nc 3/2019 vzniesla žalobkyňa námietku zaujatosti voči sudcovi tohto súdu JUDr. Petrovi Brňákovi - predsedovi senátu 7 C, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

2. Námietku zaujatosti odôvodnila tým, že žalovaný dlhoročne aktívne pôsobí v právnickom povolání v Košiciach ako prokurátor, pričom udržiava priateľské vzťahy aj s prostredím Ústavného súdu Slovenskej republiky, a to najmä cez manželku svojho kolegu, ktorá je dlhoročnou zamestnankyňou Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky. Namietaný sudca pôsobil v Košiciach dvanásť rokov ako sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky. Počas pôsobenia v Košiciach vznikol kontakt s právnickou obcou v Košiciach, ktorý trvá až doteraz. Žalovaný sa jednak neprípustným využívaním svojej pozície právnického povolania prokurátora, ako aj prostredníctvom svojich kolegov, priateľov a známych z právnickej obce v Košiciach, ktorí sa poznajú s namietaným sudcom, snaží dostať do priazne namietaného sudcu a dosiahnuť pre seba priaznivé rozhodnutie v konaní.

3. Sudca najvyššieho súdu JUDr. Peter Brňák k uplatnenej námietke zaujatosti uviedol, že nepozná účastníkov konania v predmetnej veci. Vzhľadom na to, že nemá žiadny vzťah k tejto veci a ani k účastníkom konania, necíti sa byť zaujatý v súvislosti s rozhodovaním o vznesenej námietke zaujatosti vo veci Krajského súdu v Košiciach vedenej pod sp. zn. 5 NcC 23/2019.

4. Najvyšší súd podľa § 54 ods. 3 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“) vec prejednal a dospel k záveru, že žalobkyňou uplatnená námietka zaujatosti nie je dôvodná. Určenie iného senátu najvyššieho súdu vyplýva z článku IV. ods. 1 Rozvrhu práce najvyššieho súdu na rok 2019, v zmysle ktorého o vylúčení predsedu senátu a sudcov trojčlenných senátov rozhoduje senát dotknutého kolégia s najbližším nižším poradovým číslom než senát, do ktorého bola vec pridelená, uvedeným v osobitnej časti rozvrhu práce.

5. Podľa § 49 ods. 1 C. s. p. sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu (veci), ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

6. Účelom právnej úpravy vyjadrenej v citovanom ustanovení § 49 ods. 1 C. s. p. je prispieť k nestrannému prejednaní sporu (veci), k nezaujatému prístupu súdu k stranám sporu (účastníkom), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá právna úprava skutočností, ktoré sú z hľadiska vylúčenia sudcu/cov z prejednávania a rozhodovania sporu (veci) považované za právne relevantné. Je nimi existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a) k sporu (veci), v rámci ktorého by bol daný konkrétny záujem sudcu na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b) k stranám sporu (účastníkom konania), ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c) k zástupcom strán sporu (účastníkov konania), ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod b), alebo d) k osobám zúčastneným na konaní.

7. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanom spore (veci) alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu (účastníkom konania), k ich zástupcom alebo k osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a stranickosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

9. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 C. s. p.) alebo na návrh strany (§ 52 C. s. p.). Obsahom práva na prerokovanie sporu (veci) pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu (veci) pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu (veci) pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

10. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a

objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku) na subjektívnu stránku nestrannosti sudcu a na objektívny aspekt nestrannosti.

11. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra EŠLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu.

12. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla strany sporu) uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom.

13. Posúdenie nestrannosti sudcu teda nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je však len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

14. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu, pričom podľa objektívneho kritéria musí súd rozhodujúci o námietke zaujatosti rozhodnúť, či (úplne odhládnuv od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za opodstatnenú.

15. Z uvedenej judikatúry EŠLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k sporu, k stranám sporu (účastníkom konania) alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

16. Žalobkyňa v námietke zaujatosti argumentuje tým, že žalovaný pôsobí ako prokurátor v Košiciach a prostredníctvom svojej pozície a známych z košickej právnickej obce sa pokúša dostať do priazne namietaného sudcu, ktorý v minulosti pôsobil ako sudca na Ústavnom súde Slovenskej republiky. V námietke zaujatosti však neuviedla žiadne ďalšie konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali realitu jej tvrdení. V námietke zaujatosti neuvádza ani konkrétne osoby, ktoré sa majú snažiť ovplyvňovať namietaného sudcu v jeho rozhodovaní. Označuje ich iba ako kolegov, priateľov a známych žalovaného

z právnickej obce v Košiciach. Neuvádza ani konkrétny spôsob, ktorým by k takému ovplyvňovaniu malo dôjsť. Argumentácia uvádzaná v námietke zaujatosti iba všeobecne prepája skutočnosť, že žalovaný je prokurátorom v Košiciach a minulé pôsobenie namietaného sudcu na Ústavnom súde v Košiciach.

17. Pri rozhodovaní, či uvádzané tvrdenia dokazujú nedostatok nestrannosti sudcu (z objektívnych aspektov), a teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti sudcu, vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky z vyššie citovanej judikatúry ESLP, ktorá vyžaduje, aby sa obava z nedostatku nestrannosti zakladala na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Tzv. objektívna nestrannosť sa teda posudzuje nie podľa subjektívneho postoja účastníka, ale podľa objektívnych symptómov - rozhodujúca je existencia objektívnych skutočností, ktoré sa ale musia preukázať.

18. Obsah námietky zaujatosti síce spomína údajnú známosť namietaného sudcu s kolegami/priateľmi/známymi žalovaného, ktorí sa s namietaným sudcom poznajú, žalobkyňa však toto tvrdenie vo vzťahu k zákonnému sudcovi nijako nepreukázala. Stanovisko zákonného sudcu k námietke zaujatosti nenasvedčuje na existenciu žiadneho vzťahu k účastníkom konania. Výslovne totiž uviedol, že osobu žalovaného, ako ani žiadneho z účastníkov konania, nepozná.

19. Vychádzajúc z oboch uvedených hľadísk (objektívnej a subjektívnej stránky sudcovskej nezávislosti), najvyšší súd nezistil naplnenie predpokladov v zmysle § 49 ods. 1 C. s. p. zakladajúcich pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu JUDr. Petra Brňáka, a preto rozhodol, že ho nevyklučuje z prerokovania a rozhodovania tejto veci.

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.